

capabilem quidem non legimus Deum. Cur sane dicas incapabilem, nescio. Si enim capi non potest; quomodo non solum Filius, verum etiam Pater veniunt ad hominem, sicut dicit ipse Filius, et mansionem apud eum faciunt¹? Puto quod capiat eos apud quem faciunt mansionem. An forte dicis, non ex toto, sed ex parte capiuntur? Dic quod vis: respondetur enim tibi, Non sunt ergo incapabiles, qui sunt vel ex parte capaces. An ideo tibi non sufficit incapabilem dicere, sed addidisti, et immensum, ut exponeres quatenus incapabilem dixeris; id est, quia totius capax non est humana natura; immensus est enim? Verum hoc et de Filio dici potest. Neque enim quisquam sic capit unigenitum Verbum, ut ejus capacem se omnimodo audeat profiteri. Prorsus etiam ipsum non esse dubitamus immensum. Nam quæro abs te, de quo accipias quod scriptum est: «Magnus est, non habet finem, excelsus et immensus².» De ipso quippe paulo post dicitur: «Hic Deus noster, non aestimabatur alius ad eum; hic» invenit omnem viam disciplinæ, et dedit eam Jacob» puero suo, et Israël dilecto suo: post hæc super terram» visus est, et inter homines conversatus est³.» Quis est iste, responde? Quis est, inquam, Magnus, et non habens finem, excelsus et immensus, qui super terram visus est, et inter homines conversatus est? Video quos æstus, quas patiaris angustias. Times dicere, Pater est: ubi audis, Super terram visus est et inter hominum conversatus est. Tu enim Patrem per suam substantiam revera invisibilem, nec per subjectam creaturam vis esse ab hominibus visum. Times dicere, Filius est: ubi audis, non habet finem, excelsus et immensus. Tu enim Patrem tantummodo esse contendis immensum. Times dicere, Spiritus sanctus est; Ubi audis, hic Deus noster. Tu enim nec Deum vis

¹ Joan. xiv, 23. — ² Baruch. iiii, 25. — ³ Ibid. 36-38.

esse Spiritum sanctum. Quid es acturus, quid responsurus, homo qui non vis esse catholicus, ut Christum sic accipias in forma servi super terram visum, et inter homines conversatum, ut tamen in forma Dei in qua invisibilis mansit confitearis immensum? Hic Deus noster, non aestimabitur alius ad eum. Quis alius, nisi antichristus, quem verum Christum fides vera non aestimat, sed eum pro vero Christo execrabilis Judæorum error expectat?

14° Si oras, et petis, ut dicis, discipulus esse divinarum Scripturarum, ad rem pertinentia testimonia divina considera. Noli per multa, quæ te nihil adjuvant, evagari: elige prudenter tacere quam inaniter loqui quando non invenis quid respondeas manifestissimæ veritati. Timere te ostendis, ne te nudem discipulis tuis. Utinam tu Christo sic induaris, ut discipulos tuos magis ipsius velis discipulos esse quam tuos. Nam me non poenitet, quantum Dominus donat, operam dare, ut tu et discipuli tui sub uno magistro sis condiscipuli mei. Tractatui autem meo, cui post tantum tempus adhuc te responsurum esse promittis, si ita responsurus es, ut modo respondisti vel interrogationibus, vel prosecutionibus meis, non plane aliquid respondebis; sed ut homines non intelligentes quomodo documque decipias, non tacebis. Ex his ergo omnibus, quæ sicut potui disputavi, satis apparet, Patris et Filii et Spiritus sancti unam esse virtutem, unam esse substantiam, unam deitatem, unam majestatem, unam gloriam; quia ipsa Trinitas est unus Dominus Deus noster, de quo dictum est: «Audi, Israël, Dominus Deus tuus Dominus unus est¹:» Tunc autem dictum est, quando Dominus solus deducebat eos, et non fuit in eis deus alienus. Neque enim non eos deducebat et Christus, cum dicat

¹ Deut. vi, 4.

» Apostolus; « Neque tentemus Christum, sicut quidam
 » illorum tentaverunt ¹; » aut Christus non est Deus, aut
 Christus Deus est alienus. Hic est ergo Deus Pater et Fi-
 lius et Spiritus sanctus, Trinitas unus Deus: cui uni ju-
 bemur ea quæ non nisi Deo debetur servitute servire,
 cum audimus: « Dominum Deum tuum adorabis, et illi
 » soli servies ². » Neque enim hac servitute non servimus
 Christo cujus membra sumus; aut Spiritui sancto. cujus
 templum sumus. Hæc Trinitas unus Deus dicit: « Ego sum
 » Dominus, et non est alius præter me ³. » Neque enim
 non est Dominus Christus, quem vos quoque Deum et
 Dominum confitemini: aut Spiritus sanctus non est Do-
 minus domus suæ, hoc est templi sui. Ipse est quippe
 Spiritus Domini de quo dicitur: « Dominus autem spi-
 » ritus est, ubi autem spiritus Domini, ibi libertas ⁴. »
 Hæc est Trinitas unus Deus, de quo dicit Apostolus,
 « Nullus Deus nisi unus ⁵. » Non enim cum hæc auditis,
 Deum negare unigenitum audetis. Hic Deus Trinitas di-
 cit: « Ego sum qui sum et non sum mutatus ⁶. » Non enim
 mutatus est Christus, cui dicitur: « Mutabis coelos, et
 » mutabuntur; tu autem idem ipse es ⁷: » aut mutabitur
 Spiritus veritatis, cum sit immutabilis veritas, cui tantum
 honorem dat ipse Christus, ut dicat: « Expedi vobis ut
 » ego eam. Nisi enim ego abiero, Paracletus non ve-
 » niet ad vos ⁸. » Et « Quicumque dixerit blasphemiam
 » in Filium hominis, dimittetur ei; qui autem dixerit in
 » Spiritum sanctum, non dimittetur ei ⁹. » Et cum de se
 ipso dixerit: « Ecce ego vobiscum sum usque ad con-
 » summationem sæculi ¹⁰, » de illo dixit: « Ut vobis-

¹ 1 Cor. x, 9. — ² Matth. iv, 10, et Deut. vi, 13. — ³ Deut. xxxiii, 39. — ⁴ 2 Cor. iii, 17. — ⁵ 1 Cor. viii, 4. — ⁶ Exod. i, 14, et Malach. iii, 6. — ⁷ Psal. cx, 28. — ⁸ Joan. xvi, 7. — ⁹ Matth. xii, 32. — ¹⁰ Id. xxviii, 20.

» cum sit in æternum ¹. » His atque hujusmodi testi-
 moniis, quæ omnia quærere et colligere longum est, si
 pacifice acquiescas, eris, quod orare et optare te dicis,
 divinarum Scripturarum discipulus ut de tua fraternitate
 gaudeamus.

¹ Joan. xiv, 16.